

Sikt - Personvernkonsekvensvurdering

Prosjektopplysninger

Prosjekttittel: Ungdata 2020-2023

Behandlingsansvarlig institusjon: OsloMet / Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)

Prosjektansvarlig: Anders Bakken

Prosjektnummer: 821474

Versjon: 3

Om konsekvensvurderingen (DPIA)

NSD har gjennomgått innholdet i meldeskjemaet. Det er vår vurdering at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil innebære relativt høy risiko for de registrertes rettigheter og friheter, og dermed krever en personvernkonsekvensvurdering (DPIA) jf. personvernforordningen art. 35.

Dette fordi den planlagte behandlingen av personopplysninger innebærer:

- behandling av særlige kategorier av personopplysninger og opplysninger av svært personlig karakter
- behandling av personopplysninger i stor skala

På oppdrag fra OsloMet sin ledelse, har NSD i samråd med prosjektansvarlig og rådgivere ved institusjonen laget utkast til en DPIA som inneholder:

- 1) En systematisk beskrivelse av den planlagte behandlingen av personopplysninger
- 2) Vurdering av om behandlingsaktivitetene er nødvendige og står i rimelig forhold til formålene
- 3) Analyse av risiko for de registrertes rettigheter og friheter
- 4) Planlagte tiltak for å håndtere risikoene

Ved å følge de planlagte tiltakene, mener NSD at personvernrisikoen er redusert i en slik grad at behandlingen kan gjennomføres i samsvar med personvernforordningen, uten forhåndsdrøfting med Datatilsynet.

Behandlingsansvarlig institusjon (v/ledelsen) bestemmer om personvernkonsekvensvurderingen er tilfredsstillende utført, og avgjør om behandlingen skal gjennomføres. Dette etter å ha rådført seg med sitt personvernombud. Vi oversender derfor vår vurdering til OsloMet Storbyuniversitetet og personvernombud for godkjenning.

Følgende personer har deltatt i personvernkonsekvensvurderingen:

Navn	Rolle/funksjon	Virksomhet
Belinda Gloppen Helle	Seniorrådgiver	NSD
Siri Tenden	Seniorrådgiver	NSD
Anders Bakken	Prosjektansvarlig	OsloMet
Guro Ødegård	Instituttleder NOVA (SVA)	OsloMet
Hanne Cecile Hougen	Seniorrådgiver	OsloMet
Ingrid S. Jacobsen	Personvernombud	OsloMet

1. Systematisk beskrivelse av planlagte behandlingsaktiviteter og formål

Her følger en ren beskrivelse av den planlagte behandlingen av personopplysninger, slik den er oppgitt i meldeskjema med vedlegg. Vurdering av behandlingen følger i del 2 og 3.

1.1 Formål

Hovedformålet med Ungdata-undersøkelsene er å gi et kunnskapsgrunnlag for kommunalt og fylkeskommunalt plan- og utviklingsarbeid knyttet til folkehelse og forebyggende arbeid overfor ungdom. Ungdata er et kvalitetssikret og standardisert system for lokale spørreskjemaundersøkelser. Undersøkelsen gjennomføres enten på kommunalt eller fylkeskommunalt nivå. Størrelsen på utvalget varierer derfor veldig. De minste utvalgene kan være så små som et par titalls elever, mens det i de største fylkesundersøkelsene kan komme opp imot 35 000 elever. Alle utvalgene vil etter fullført datainnsamling bli samlet i en database til forskning. Undersøkelsene foregår i skoletiden og gjennomføres elektronisk. Ungdata er ment å dekke helheten i ungdoms liv og omfatter et bredt spekter av temaområder.

Denne vurderingen dekker Ungdata-undersøkelsene som gjennomføres ved videregående skoler i årene 2020-2023.

1.2 Registrerte

De registrerte er alle videregående elever i et utvalg fylker som har fylt 16 år. Det skal også registreres noen opplysninger om ungdommenes foreldre. Det skal registreres opplysninger om over 100 000 ungdommer og deres foreldre.

NOVA registrerer fortløpende hver kommune eller hvert fylke som ønsker å gjennomføre undersøkelsen i meldeskjemaet under referanse 821474.

I 2021 og 2023 vil forskerne gjennomføre datainnsamling med eget spørreskjema Ung i Oslo.

1.3 Type og omfang personopplysninger

Det innhentes svært omfattende opplysninger om ulike aspekt av ungdommenes liv. For fullstendig oversikt se spørreskjemaet vedlagt meldeskjemaet til NSD.

Det skal ikke registreres direkte identifiserende opplysninger om elever eller om deres foreldre. Det skal imidlertid samles inn bakgrunnsopplysninger som i enkelte tilfeller kan være indirekte identifiserende. Det innhentes bakgrunnsopplysninger om blant annet kjønn, klassetrinn, utdanningsprogram, alder, ulike familieforhold og økonomiske forhold. Det registreres også opplysninger om hjemkommune, bostedskommune og hvilken skole elevene går på (forutsatt at skolen er av en viss størrelse).

Videre etterspørres opplysninger om seksuelle forhold, seksuell erfaring, seksuell trakassering, mobbing, om en har utøvd vold eller opplevd vold. Det stilles spørsmål om bruk av røyk, snus, alkohol og andre rusmidler. Det etterspørres opplysninger om fysiske helseplager. Spisevaner og fysisk aktivitet. Videre innhentes opplysninger om religion, religiøs tilknytning og politiske holdninger.

Det behandles derfor særlige kategorier av personopplysninger om ungdommene om politisk oppfatning, religion, helse og om seksuelle forhold.

Om foreldrene innhentes opplysninger om høyere utdanning, men det spesifiseres ikke hvilken av foreldrene som evt. har høyere utdanning. Videre hvorvidt foreldrene er født i Norge eller i utlandet. Det innhentes også opplysninger om ungdommenes forhold til egne foreldre, familieøkonomi og bosituasjon.

I skjemaet Ung i Oslo registreres noen flere bakgrunnsopplysninger. Dette gjelder bydel og mor og far sitt yrke. I tillegg får utvalget i 2021 spørsmål om hvordan koronapandemien har påvirket ungdommen sitt liv. Det er i Ung i Oslo 2021 og 2023 også lagt inn noen flere oppfølgingsspørsmål til de som har opplevd mobbing og trakassering i idretten. Denne delen av

skjemaet inneholder kun forhåndsdefinerte svaralternativer. Det er dermed ikke risiko for at det innhentes opplysninger om personer som ikke deltar i studien. I Ung i Oslo 2023 er det et åpent spørsmål om hvorfor ungdom har sluttet med/driver med organiserte kulturaktiviteter.

Forskerne vurderer ikke spørsmålet som egnet til å innhente informasjon om personer som ikke deltar i undersøkelsen.

I Ung i Oslo innhentes også opplysninger om bydel og delbydel. Det er iverksatt tiltak for å redusere risikoen for identifikasjon ved få svarende i hver kategori. Se pkt. 2.2. Dataminimering.

Ungdommene besvarer spørreskjemaet kun en dag og opplysningene skal ikke kobles til andre datakilder.

1.4 Datakilder

Datamaterialet innhentes ved at ungdommen selv besvarer et elektronisk spørreskjema på skolen. Ungdommen oppgir opplysninger om seg selv og om sine foreldre. Spørsmålene i grunnmodulen settes opp i alle Ungdata-undersøkelsene, mens tilleggsmodulene settes kun opp i de tilfeller der kommunene og fylkeskommunene ønsker å ha disse spørsmålene med i sin undersøkelse. Det er også mulig for kommunene og fylkeskommune å legge inn egenkomponerte spørsmål i sine undersøkelser.

De egenkomponerte spørsmålene som skal brukes i 2021, 2022 og 2023 er sendt til NSD, og er tilgjengelig i Meldingsarkivet.

Spørsmålene omhandler temaer som kroppsbilde, trafikksikkerhet, tillit til politiet, rusbruk, pengespill, boforhold, morsmål og aktivitet. De fleste spørsmålene er lukkede, men det er inkludert to åpne spørsmål der ungdommene blir bedt om å svare på hva som er best med å være ungdom i dag, og hva de kunne tenke seg var annerledes. I Ung i Oslo 2023 er det åpne spørsmål om hvorfor ungdom har sluttet med/driver med organiserte kulturaktiviteter. Forskerne vurderer ikke spørsmålet som egnet til å innhente informasjon om personer som ikke deltar i undersøkelsen.

Det skisseres likevel en egen rutine for å sikre at ikke informasjon om andre overføres til datamaterialet. Umiddelbart etter avsluttet datainnsamling legges de åpne svarene inn i en ny datafil sammen med opplysninger om elevens kjønn og klassetrinn – og slettes fra rådata. Det vil ikke lages nøkler som kan kople dataene mellom de to datafilene. Dersom det viser seg at respondenter oppgir navn eller andre identifiserbare opplysninger om tredjeperson vil NOVA umiddelbart slette det respondenten har svart.

Spørreskjemaet er satt opp i en portal som er utviklet av Rambøll. Portalen heter «Results by Rambøll», mens selve spørreskjemaløsninga heter «SurveyXact». OsloMet har inngått en databehandleravtale med Rambøll i henhold til gjeldende norsk personopplysningslovgiving og forordning (EU) 2016/679 artikkel 28 og 29, jf. Artikkel 32-36. Avtalen skal sikre at personopplysninger ikke brukes ulovlig, urettmessig eller at opplysningene behandles på måter som fører til uautorisert tilgang, endring, sletting, skade, tap eller utilgjengelighet.

Spørreskjema (grunnmodul og tilleggsmodul) er vedlagt meldeskjemaet til NSD.

1.5 Kontakt med de registrerte

I Ungdata samtykker ungdommene (16 til 17 år) selv til deltakelse i prosjektet. Det gis informasjon til både foreldre og ungdommene. Foreldrene kan protestere dersom de ikke ønsker at deres barn skal delta i prosjektet.

Førstegangskontakt oppnås gjennom informasjonsbrev til elever/foresatte, omlag to uker i forkant av undersøkelsen. Koordinator ved skolene sender informasjonsbrev via skolen i henhold til avtale med NOVA.

Elever og foresatte gis eksplisitt informasjon om temaene som dekkes. I informasjonsskrivet vises det til en egen side på NOVAs hjemmesider, der det informeres mer utfyllende om prosjektets innhold og målsettinger. I informasjonsskrivet oppfordres de foresatte til å kontakte prosjektleder hvis de ønsker tilgang til spørreskjemaet. Fra 2022 er denne praksisen endret slik at alle foresatte har direkte tilgang til spørreskjemaet via informasjonsbrevet som sendes til hjemmet.

I tillegg kan skolene vise en video og/eller gi muntlig informasjon til elevene på skolen i forkant av gjennomføringen. Informasjonen vil supplere skriftlig informasjon i forkant av undersøkelsen.

1.6 Dataflyt – hvordan personopplysningene behandles

Hvordan gjennomføres selve undersøkelsen?

Undersøkelsen er nettbasert og det legges til rette for gjennomføring slik at alle elevene får muligheten til delta via datamaskin eller nettbrett. I hvert klasserom skal det være en lærer eller annen voksen person som administrerer undersøkelsen. Skolene sørger for at undersøkelsen gjennomføres på lik linje som en prøve. Det innebærer at elevene plasseres slik at de sitter atskilt og ikke kan se hverandres svar. Administrator skal ikke under noen omstendigheter følge med på

elevenes besvarelser. Elevene som ikke skal delta har alternativt pedagogisk opplegg. Vi anbefaler en aktivitet på datamaskin/nettbrett, slik at det ikke er åpenbart hvem som ikke deltar. Alle som deltar i undersøkelsen får utdelt en tilfeldig engangskode som de bruker til å logge seg inn for å svare på undersøkelsen. Det er ingen direkte kobling mellom personen som svarer og brukernavnet. I etterkant er det heller ingen kobling mellom besvarelsen og den tildelte engangskoden.

Hvordan behandler vi data?

Når en undersøkelse er ferdig gjennomført, logger NOVA seg inn i portalen til Rambøll med personlig brukernavn og passord og ber om å få lastet ned datasettet. Datasettet blir så sendt på mail. For å laste det ned må man igjen logge inn i portalen med brukernavn og passord. Fila kommer i en zippet og passordbeskytta mappe med et annet passord. Den beskytta mappa lagres så lokalt på passordbeskytta PC eid av OsloMet med kryptert harddisk og flyttes over på en egen server i Tjenester for Sensitive Data (TSD). Mappa på lokal PC slettes umiddelbart etter at den er lastet over til TSD.

TSD oppfyller lovens strenge krav til behandling og lagring av sensitive forskningsdata og krever to-faktor autentisering. Kun utvalgte ansatte ved NOVA har tilgang til Ungdata-serveren på TSD og prosjektleder for Ungdata styrer hvem som har tilgang.

Filene fra de ulike lokale undersøkelsene legges i en filstruktur basert på undersøkelse ID (som består av kommunenummer og årstall for gjennomføring). Undersøkelsene blir så rensset og koblet sammen i en felles fil, som vi omtaler som Ungdatabasen.

Fra denne databasen trekkes det ut ulike utvalg, avhengig av behov for videre bearbeiding. For det første trekkes det ut regionale utvalg, som utleveres til KoRus, slik at de får data fra sin region. Dette er utvalg som noen ganger vil være anonyme, andre ganger inneholder de indirekte personopplysninger. Utover dette overføres det ikke filer som inneholder indirekte personopplysninger utenfor TSD.

For det andre lager vi anonyme datafiler, som kan overføres til områder utenfor TSD. Dette er filer som ikke inneholder kopplingsnøkler eller variabler som kan brukes til å bakveisidentifisere enkeltpersoner. I praksis betyr det at respondentnummer, opplysninger om hvilken skole elevene går på, egen og foreldres fødeland, hvilket land ungdommene og foreldrene er født, bosituasjon (om eleven bor hos mor eller far o.l.), utdanningsprogram, karakterer og andre detaljerte spørsmål som for eksempel hvilken idrett eleven driver med er tatt ut. Anonyme filer brukes til å produsere våre egne rapporter og i interne og eksterne prosjekter der det ikke er behov for

detaljerte bakgrunnsopplysninger. Filene utleveres også til ansatte i kommuner og regioner for å bidra til lokal politikktutforming og planlegging, samt til forskere, studenter og andre som ønsker tilgang og til NSD for oppbevaring og videre formidling. Ved utlevering til eksterne aktører gjøres det alltid en vurdering om det kan finnes informasjon som skal slettes, for ytterligere å minimere risikoen for at personer som har svært lokal kjennskap til deltakerne i undersøkelsen skal gis muligheter til å bakveisidentifisere respondenter.

Eksterne som får tilgang til anonyme data signerer alltid en datautleveringsavtale der de samtykker til å følge gjeldende regler knytta til personvern og forskningsetikk, sletting av data når forskningsprosjektet er avslutta og å oppbevare datafila på et trygt område.

1.7 Tilgang til personopplysninger

Det er ulike personer som skal ha tilgang til data på de ulike institusjonene. Forskere/rådgivere på NOVA skal ha full tilgang, mens forskere/rådgivere på KoRus skal kun ha tilgang til indirekte identifiserende data fra sin egen region. NOVA har inngått en datautleveringsavtale med de regionale kompetansesentrene.

Følgende personer skal ha tilgang til data:

Anders Bakken, forsker ved NOVA

Hanne Cecilie Hougen, seniorrådgiver ved NOVA

Sigurd Eid Jacobsen, rådgiver ved NOVA

Siri Myrold Osnes, rådgiver ved NOVA

Silje Hartberg, rådgiver ved NOVA

Aud Christina Bjerén, rådgiver ved NOVA

Patrick Lie Andersen ved NOVA

Mira Aaboen Sletten ved NOVA

Lars Roar Frøyland ved NOVA

Katrin Øien ved Kompetansesenter rus - Midt-Norge

Jo Arild Salthammer ved Kompetansesenter rus - Midt-Norge

Yvonne Larsen ved Kompetansesenter rus – Oslo

Sara Warhuus Larsen ved Kompetansesenter rus – Oslo

Henning Pedersen ved Kompetansesenter rus - Oslo

Rosanne Kristiansen ved Kompetansesenter rus - region sør

Ingvild Vardheim Kristiansen ved Kompetansesenter rus - region sør

Asle Bentsen Kristiansen ved Kompetansesenter rus - region sør

Kristian Hartveit ved Kompetansesenter rus - region vest Bergen

Sven Gustafsson Kompetansesenter rus - region vest Stavanger

Stian Overå ved Kompetansesenter rus - region øst

Jørn Danielsberg ved Kompetansesenter rus - region øst

Kent Ronny Karoliussen ved Kompetansesenter rus, Nord-Norge

Trude Aalmen ved Kompetansesenter rus, Nord-Norge

Bente Evensen ved Kompetansesenter rus, Nord-Norge

1.8 Databehandlere

Rambøll er leverandør av spørreskjemaet og er databehandler i Ungdata, sammen med TSD som skal lagres data under prosjektperioden. Det er inngått databehandleravtale mellom OsloMet og Rambøll hvor det redegjøres for tekniske og organisatoriske tiltak.

Virksomhet	Land	Rolle/funksjon	Tilgang til alle / utvalg personopplysninger?	Ca. antall medarbeidere med tilgang	Hvordan får virksomheten tilgang?
TSD	Norge	Sikker lagring av data	Ja		
Rambøll	Norge	Innsamling av data gjennom elektronisk spørreundersøkelse	Ja		

1.9 Varighet

Prosjektperioden er til 31.12.2027. Innenfor prosjektperioden skal det gjennomføres flere datainnsamlinger. For hver enkelt registrert er varigheten av behandlingen av personopplysninger

likevel begrenset til fire år. Dette betyr at opplysningene om dem som deltok i datainnsamlingen i 2020 vil opplysningene bli anonymisert senest 31.12.2024. Etter 31.12.2027 skal alle data anonymiseres og lagres ved NSD til forskningsformål.

2 Vurdering av om behandlingsaktivitetene er nødvendige og står i rimelig forhold til formålene

2.1 Rettslig grunnlag

Ungdommene i prosjektet samtykker selv til deltakelse og det gis informasjon om prosjektet til ungdommenes foreldre. Prosjektet innhenter frivillig, spesifikt, informert og utvetydig samtykke, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Samtykker dokumenteres ved at ungdommen trykker videre for å starte spørreundersøkelsen etter å ha fått grundig informasjon om hva deltakelse innebærer. Prosjektet har gjennomført særlige tiltak for å forsikre seg at de registrerte forstår konsekvenser av samtykket og kan gi en utvetydig bekreftelse som de enkelt kan trekke tilbake. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og art. 7, ved at det er en frivillig, spesifikt, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes uttrykkelige samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a), jf. art. 9 nr. 2 bokstav a, jf. personopplysningsloven §§ 10 og 11.

Behandling av personopplysninger om ungdommenes foreldre (tredjeperson) foretas med bakgrunn i allmenn interesse. Denne behandlingen har hjemmelsgrunnlag i personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav e), jf. nr. 3 b) og personopplysningsloven § 8. Det inngår ikke særlige kategorier personopplysninger om foreldre ettersom landbakgrunn ikke kan si noe om en persons etniske bakgrunn alene. Personvernulempen for foreldre reduseres ved at disse bare i noen tilfeller vil være indirekte identifiserbare og det registreres ikke særlige kategorier av personopplysninger om foreldre. Studien har stor samfunnsnytte og det vurderes at denne overstiger den ulempen behandlingen måtte medføre for foreldre.

Samfunnsnyttan ved forskning på denne tematikken er så viktig at den veier tyngre enn den registrertes personvernulempe. Hensynet til formålet veier tyngst.

NSD vurderer at NOVA har en rutine for informasjon om prosjektet som ivaretar rettighetene til de registrerte. Informasjonen som skal gis til de registrerte utarbeides i samråd med NSD og dokumenteres fortløpende i Meldeskjemaet. Justeringer og endringer i informasjonen som gis er nødvendig fordi undersøkelsene gjennomføres på ulike steder og ulike tidspunkt med ulike spørreskjema.

Samtykke fra mindreårige

Ungdommer som har fylt 16 år samtykker selv til deltakelse i dette prosjektet. Det er lagt vekt på at ungdom over 16 år har selvbestemmelse på en rekke områder, som valg av videregående skole og til helsehjelp. Videre skal barn i henhold til barneloven gradvis få muligheten til å treffe selvstendige valg om forhold som berører dem selv. Resultatene fra undersøkelsen skal brukes i den videre utformingen av ungdomstiltak, og har stor samfunnsnytte lokalt. Resultatene skal også ses i sammenheng med andre forskningsresultater på feltet slik at undersøkelsen også får en potensiell samfunnsnytte utenfor lokalsamfunnet. Denne undersøkelsen berører forhold som er viktige for ungdoms levekår, og det er derfor relevant og nødvendig å innhente opplysningene fra ungdommene selv.

2.2 Sentrale prinsipper

2.2.1 Formålsbegrensning

Hovedformålet med Ungdata-undersøkelsene er å gi et kunnskapsgrunnlag for kommunalt og fylkeskommunalt plan- og utviklingsarbeid knyttet til folkehelse og forebyggende arbeid overfor ungdom. Formålet med behandlingen vurderes å være spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede. Personopplysninger skal ikke viderebehandles til nye/andre formål som vurderes å være uforenelige med det opprinnelige forskningsformålet.

2.2.2 Dataminimering

NOVA har gjort en grundig vurdering av hvilke opplysninger som er nødvendige å innhente i forbindelse med Ungdata. Datamaterialet som innhentes om den enkelte elev er omfattende, men prosjektet har svært høy samfunnsnytte noe som forsvarer den store datamengden. Videre er det bare få tilfeller at enkeltpersoner kan identifiseres på bakgrunn av de indirekte identifiserende opplysningene som registreres. Det skal ikke registreres direkte identifiserende opplysninger som navn, epostadresse, IP-adresse eller lignende.

De demografiske opplysningene brukes til ulike formål. Informasjonen om kommune og skole er nødvendig for å kunne nå målet om å være et kunnskapsgrunnlag for kommunalt og fylkeskommunalt planarbeid. I dette arbeidet er det også nødvendig å ha informasjon om kjønn

og klassetrinn da det ofte er viktige skiller mellom gutter og jenter og på ulike klassetrinn. Opplysningene om studieretning, skolekarakterer, landbakgrunn, og bosituasjon brukes i forsknings- og utviklingsprosjekter, der målet er å framskaffe ny kunnskap om ungdoms oppvekstvilkår. Kunnskapen fra disse prosjektene er også ofte av høy relevans for kommunen og fylkene, men også for statlige organer.

I enkelte kommuner hvor undersøkelsen gjennomføres, hvor det er snakk om få deltakere, vil bakgrunnsspørsmål bli tatt ut av undersøkelsen for å minske risikoen for at enkeltpersoner kan identifiseres. I skjemaet Ung i Oslo innhentes informasjon om bydel og delbydel. For å redusere risikoen for at enkeltpersoner vil kunne identifiseres i datamaterialet vil forskerne grovkategorisere bostedsvariabler slik at det minimum er 20 respondenter i hver kategori.

I tilleggsmodule er det mulig å velge spørsmål om selvskading. Dette er spørsmål mange ungdommer vil oppleve som særlig sensitive. På bakgrunn av dette har NOVA satt som en forutsetning for å kunne velge disse to modulene at kommunen/fylkeskommunen har etablert et samarbeid med RVTS eller et annet kompetansesenter på selvmords-/selvskadingsproblematikk

Ved å ikke spesifisere hvem av foreldrene som har høyere utdanning reduseres muligheten for bakveisidentifikasjon. Tilsvarende er tilfelle når det etterspørres hvorvidt foreldrene er født i Norge eller i utlandet. I Ung i Oslo spørres det om mors og fars yrke. Hensikten er å fange opp ungdommenes sosiale klassebakgrunn. Dette er nødvendig for å gi en mer dekkende analyse av oppvekstvilkår i Oslo, som er langt mer klassesdelt enn tilfelle andre steder i Norge. NOVA har lang tradisjon med å studere klasseforskjeller blant unge i Oslo, og vil bruke opplysningene til å studere hvorvidt klasseforskjeller øker eller minker over tid. Som et tiltak for å begrense personvernulempen dette medfører, klassifiseres opplysningene om mors og fars yrker i grove sosialklasser etter datainnsamling og slettes fra datafila.

NSD vurderer at personopplysningene er adekvate, relevante, nødvendige og begrenset til det som er nødvendig for formålene (dataminimering).

2.2.3 Riktighet

Opplysningene som behandles vil i all hovedsak være basert på barnas beskrivelse av eget liv.

Ettersom opplysningene innhentes fra barnet selv er det liten grunn til å tro at opplysningene skal være uriktige.

2.2.4 Lagringsbegrensning

Prosjektperioden er til 31.12.2027. Innenfor prosjektperioden skal det gjennomføres flere datainnsamlinger. For hver enkelt registrert er likevel varigheten av behandlingen av

personopplysninger begrenset til fire år. Dette betyr at opplysningene om dem som deltok i datainnsamlingen i 2020 vil bli anonymisert senest 31.12.2024. Tidsperioden vurderes å være begrenset til det som er nødvendig for å gjennomføre prosjektet.

2.2.5 Integritet og konfidensialitet

Prosjektet vil innebære et betydelig dataomfang. Derfor har man tatt substansielle grep for å redusere personvernkonsekvensene forbundet med dette prosjektet.

I datainnsamlingsfasen sikres datasikkerheten gjennom sikringstiltak fra databehandler (Rambøll) gjennom kryptering og oppbevaring i datainnsamlingsportal «Results by Rambøll» som hvert år håndterer mer enn 1 million spørreskjemaundersøkelser og som hvert år reviderer IT-sikkerhet ved eksternt partner. Når en undersøkelse er ferdig gjennomført, logger NOVA seg inn i portalen til Rambøll med personlig brukernavn og passord og ber om å få lastet ned datasettet. Datasettet blir så sendt på mail. For å laste det ned må man igjen logge inn i portalen med brukernavn og passord. Filen kommer i en zippet og passordbeskytta mappe med et annet passord. Den beskytta mappen lagres så lokalt på passordbeskytta PC eid av OsloMet med kryptert harddisk og flyttes over på en egen server i Tjenester for Sensitive Data (TSD).

Dataene vil oppbevares hos Tjenester for Sensitive Data (TSD) ved Universitetet i Oslo. TSD gir forskere en forskningsplattform som oppfyller lovens strenge krav til behandling og lagring av sensitive forskningsdata.

Prosjektleder administrerer tilgang til datamaterialet. Bare et begrenset antall deltakere fra prosjektet får tilgang til samtlige data på prosjektet. Prosjektet drives ut ifra need-to-know-prinsippet som innebærer at prosjektmedarbeiderne kun gis begrensede datafiler å jobbe med relatert til spesifikke problemstillinger.

NSD vurderer dette til å være gode tiltak for å ivareta personopplysningssikkerheten i prosjektet.

2.3 De registrertes rettigheter og friheter

2.3.1 Rett til informasjon

De registrerte får god informasjon om hva deltakelse innebærer før de deltar i studien. NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13. I tillegg vil det opprettes egne nettsider for prosjektet, og man vil publisere sammendrag av forskningen fortløpende på nettsider og i nyhetsbrev. I tillegg vil man delta aktivt i samfunnsdebatten i form av kronikker og debattinnlegg.

2.3.2 Rett til innsyn, retting, sletting, begrensning, underretning og dataportabilitet

Det innsamlede datamaterialet vil utelukkende inneholde opplysninger som i enkelte tilfeller vil være indirekte identifiserbare data. I mindre kommuner hvor muligheten for bakveidentifikasjon er større vil NOVA redusere antallet med bakgrunnsopplysninger som samles inn for å minimere denne risikoen.

I enkelte tilfeller vil personer som har detaljert lokalkunnskap om de som har deltatt i undersøkelsen kunne identifisere noen enkeltpersoner. De indirekte identifiserende opplysningene som samles inn kan ikke sammenstilles med offentlige tilgjengelige data med sikker match, blant annet fordi det ikke finnes noe register over hvilke elever som deltar i undersøkelsen og hvilke elever som ikke deltar. Ettersom deltakelse innebærer selvrapporing vil det alltid knytte seg noe usikkerhet til validitet grunnet muligheten for feilavkrysning, useriøse besvarelser eller feiltolkning av spørsmål og svar. Dersom Ungdata skulle kunne identifisere enkeltpersoner med sikkerhet måtte Ungdata ha samlet inn flere personopplysninger om den enkelte eller hatt en innloggingsrutine med registrering av direkte personopplysninger. Disse alternativene ville ført til at Ungdata ville ha samlet inn flere personopplysninger om den enkelte enn det som er nødvendig for formålet og noe som ville gått på tvers av dataminimeringsprinsippet. Videre ville personvernulempen for den enkelte økt ettersom direkte identifikasjon ville vært knyttet til svært sensitive data.

En elev kunne blitt identifisert i datamateriale ved å oppgi sine bakgrunnsopplysninger og svar til Ungdata. Ungdata kunne deretter ha søkt etter vedkommende i datasettet. For eksempel vil den registrerte kunne melde inn opplysninger om kjønn, klasstrinn, hvilken skole og utdanningsprogram man går på, eget og foreldres fødeland etc. I en del tilfeller vil dette trolig gi unike match, men siden bakgrunnsinformasjonen som samles inn er forholdsvis begrenset, vil det innebære at vi i de fleste tilfeller i materialet vil finne flere personer med samme karakteristika og dermed ha problemer med å identifisere dataene til den som henvender seg. Selv i de tilfeller der Ungdata får unike treff, vil det være en utfordring at Ungdata ikke med sikkerhet kan vite at det faktisk er riktig person som er funnet i datamaterialet. I prinsippet kan en person som ikke har deltatt i undersøkelsen be om å få innsyn i opplysninger om en annen person med samme karakteristika som seg selv. Siden UngData ikke registrerer hvem som deltar har en heller ingen garanti for at personer som henvender seg faktisk har deltatt i undersøkelsen. UngData har samtidig begrensede muligheter for å sjekke hvorvidt personene som henvender seg til oss avgir riktige opplysninger.

Ettersom Ungdata samler inn store mengder med personlige data og særlige kategorier av personopplysninger vil det være svært problematisk dersom Ungdata gir innsyn eller kopi av opplysningene til feil person, eller bekrefter overfor feil person at en person med disse karakteristikkene faktisk har deltatt i spørreundersøkelsen. Formålene med behandlingen av personopplysninger krever ikke at den behandlingsansvarlige kan identifisere de registrerte. Det er dermed ikke en plikt å behandle ytterligere opplysninger for å identifisere den registrerte utelukkende med det formål å oppfylle kravene i denne forordning, jf. personvernforordningen artikkel 11 (1).

Ettersom det er vesentlige utfordringer knyttet til om en enkeltperson med sikkerhet kan identifiseres i datasettet, videre at den som henvender seg faktisk har deltatt i undersøkelsen, så bortfaller følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20), jf personvernforordningen artikkel 11 (2). NSD presiserer at de registrerte blir informert om dette.

3 Vurdering av risiko for de registrertes rettigheter og friheter

NSD vil trekke frem konkrete risikoer i prosjektet.

- Prosjektet innebærer behandling særlige kategorier opplysninger, som i noen tilfeller kan være særlig sensitive
- Undersøkelsen kan virke inngripende på ungdommene
- Utvalget inkluderer ungdom under 18 år
- Datamaterialet har et stort omfang, da det behandles opplysninger i stor skala om et stort antall registrerte, både med tanke på det store antallet deltakere og mengden opplysninger per person.
- Identifiserbare og sensitive data må mellomlagres.
- De registrerte kan ikke benytte seg av sine rettigheter etter at de har sendt inn spørreundersøkelsen til Rambøll/Nova

4 Planlagte tiltak for å håndtere risikoene

Følgende tiltak skal igangsettes for å håndtere risikoene for de registrerte og andre berørte personers rettigheter og berettigede interesser.

- Det skal ikke registreres eller samles inn direkte identifiserende opplysninger

- Det er bare i enkelte tilfeller at enkeltpersoner kan identifiseres på bakgrunn av de bakgrunnsopplysningene som samles inn om den enkelte. I mindre kommuner skal bakgrunnsopplysninger også reduseres for å redusere muligheten for bakveisidentifikasjon
- Ungdommene samtykker selv til å delta
- Det gis informasjon til elevene og deres foreldre i ulike formater (brev, video, nettside).
- Prosjektet har en egen nettside. På denne nettsiden vil det informeres om data, hvordan data behandles, og resultatene av behandlingen.
- Prosjektmedarbeiderne har langvarig erfaring med tilsvarende arbeidsoppgaver.
- Skolene har beredskap i forbindelse med undersøkelsen
- Lagring av data skjer på TSD med adgang begrenset til et lite antall prosjektdeltakerne.
- OsloMet overfører data til TSD i tråd med gjeldende rutiner som ivaretar personopplysningssikkerheten.
- Datamaterialet mellomlagres, i en kort periode, kryptert på en PC eid av OsloMet og uten tilknytning til nett, med unntak av når data lastes over i TSD.
- Innsamling skjer via databehandler, Rambøll ved bruk av spørreskjemaløsningen deres «SurveyXact». Det er inngått databehandleravtale med Rambøll som skal sikre at personopplysninger ikke brukes ulovlig, urettmessig eller at opplysningene behandles på måter som fører til uautorisert tilgang, endring, sletting, skade, tap eller utligningselighet. Avtalen er i tråd med personvernforordningen art. 28 og 29, jf. art. 32-36.

Involvering og drøftelser

REK har tidligere vurdert at prosjektet ikke omfattes av bestemmelsene i Helseforskningsloven.

Beredskap

For å begrense potensiell belastning ved å delta i prosjektet, har NOVA valgt å iverksette beredskap i etterkant av undersøkelsen. Det gis skriftlig og muntlig informasjon om at dersom noen elever har behov for å snakke med noen etter at de har fylt ut spørreskjemaet, kan eleven få oppfølging fra skolehelsetjenesten.

5 NSD sin samlede vurdering av personvernet

NSD ønsker å understreke at Ungdata innebærer en svært omfattende kartlegging av flere sider ved en ungdoms liv. I tillegg berører prosjektet svært personlige sider og det behandles store mengder med særlige kategorier av personopplysninger om ungdommen. Personvernulempen reduseres likevel til et akseptabelt nivå ved at det ikke registreres direkte identifiserende

opplysninger om den enkelte elev. Det er utelukkende få tilfeller enkeltpersoner som kan identifiseres. Samtidig skal data lagres på TSD med streng tilgangsstyring. Vi vurderer videre at informasjonsopplegget til ungdommene og foreldrene rundt deltakelse i Ungdata er veldig god, og at Ungdata har utviklet gode informasjonsspakker som sendes ut til skolene i forkant av at undersøkelsen gjennomføres. Det er også tatt høyde for beredskap dersom enkelte føler at belastningen ved å delta i Ungdata er for stor.

Når det gjelder utvidelsen av prosjektperiode, har denne ikke konsekvenser for de registrerte sitt personvern da varigheten for den enkelte fremdeles er begrenset til fire år. Spørreskjemaet som er lagt til (Ung i Oslo) innhenter noen flere bakgrunnsopplysninger om foreldrene. Disse opplysningene grovkategoriseres fortløpende. For å redusere risikoen for at enkeltpersoner vil kunne identifiseres i datamaterialet vil forskerne grovkategorisere bostedsvariabler slik at det minimum er 20 respondenter i hver kategori.

Vi vurderer at personvernet er tilstrekkelig ivaretatt i prosjektet. NSD vurderer at ut ifra tiltakene er de identifiserte risikoene håndtert på en akseptabel måte. NSD vurderer at endringene som er gjort i versjon 2 i mindre grad påvirker vurderingen av restrisiko for de registrerte.

6 Vurdering fra eget personvernombud

Under forutsetning av at gitte opplysninger er korrekte finner Personvernombudet at prosjektet, også etter endring, er tenkt gjennomført i henhold til gjeldende personvernprinsipper, at det foreligger gyldig behandlingsgrunnlag, at de registrertes rettigheter er tilstrekkelig ivaretatt og at oppførte tiltak reduserer risikoen for den registrertes rettigheter og friheter til et nivå som personvernombudet finner tilstrekkelig.

7 Godkjenning fra institusjonens ledelse

OsloMet – storbyuniversitetets vurdering av personvernet

Personvernombudet ved OsloMet – storbyuniversitetet har gjennomgått personvernkonsekvensvurderingen sammen med instituttdirektør ved Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved Senter for velferds- og arbeidslivsforskning (SVA) ved OsloMet – storbyuniversitetet, og stiller seg bak NSDs konklusjon.

Se vedlagte «Godkjennelse av personvernkonsekvensvurdering (DPIA)»

Endringslogg:

- Versjon 2: Utvidelse av DPIA slik at denne dekker flere datainnsamlinger og lenger varighet. Det er gjort endring i prosjektittel, og under pkt. 1.9 og 2.2.4,
- Versjon 2 & 3: Inkluderer utvidet spørreskjema Ung i Oslo i 2021 og 2023. Det er gjort endringer under pkt. 1.2, 1.3 og 1.4, 2.2.2 og kap. 5.
- Versjon 2 & 3: Inkluderer egenkomponerte spørsmål til kommunene for 2021, 2022 og 2023. Det er gjort endringer under pkt. 1.4.
- Versjon 3: Det er gjort endringer i prosjektansvarlig ved NOVA og under punkt 1.7 hvilke personer som skal ha tilgang til personopplysninger
- Versjon 3: Det er gjort endringer i rutinene for foresattes tilgang til spørreskjema under punkt 1.5

©NSD – Norsk senter for forskningsdata